

YTTRANDE

2015-09-30 Dnr A2015/1726/IU

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Departementspromemoria Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända Ds 2015:33

(dnr A2015/1726/IU)

Sammanfattning

Kommunstyrelsen i Kungälv vill betona att Kungälv ska ta sin del av ansvaret för nyanlända och har i huvudsak inget att erinra om förslaget om ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända. Vi anser dock att det behöver tydliggöras hur förslagets ikraftträdande ska ske, och att övergångsregler kan behövas för att kommuner ska hinna planera bostadsfrågan på bästa sätt. Vi vill också poängtera vikten av att kommunersättningar ses över, särskilt stöd till etablering av bostäder och stöd för kostnader inom skolan. Vi vill också lyfta fram att även etableringsersättningens längd bör ses över. Till sist lyfter vi fram att folkhälsofrågan inte beaktas i och med att lagförslaget kommer att påverka landstingens kostnader för nyanlända negativt.

Utöver detta yttrande ställer sig Kommunstyrelsen i Kungälv bakom den viljeinriktning Göteborgsregionens kommunalförbund fastställt inför kommande budgetarbete gällande mottagande av nyanlända flyktingar. Kommunalförbundets viljeinriktning fokuserar på att utveckla samarbetet mellan stat och kommun i frågor som rör etablering, t ex då det gäller yrkes- och språkutbildning, validering av kompetens samt pilotverksamhet för ökad kunskap om svensk arbetsmarknad samt avtalssamverkan mellan kommuner och Arbetsförmedling. Kommunalförbundet lyfter även fram regeringens möjlighet att stimulera fastighetsägare till att skapa fler bostäder samt se över regelverket för att kunna etablera tillfälliga bostäder. En möjlighet är också att skapa ett helhetsgrepp när det gäller den nyanländes etablering genom att ge kommunerna en utvidgad roll i mottagandet av nyanlända, mot statlig ersättning.

Avsnitt 6 Ikraftträdande

Förslaget är otydligt kring vilken princip som kommer att tillämpas för att fastställa läns- och kommunal som ska gälla från 1 juli 2016. Gäller de länstal som fastställs 2015 under en övergångsperiod? Beroende på vilka regler som ska gälla för detta kan tiden för att införa lagförslaget anses vara orimligt kort.

Avsnitt 5.7.4 Överenskommelser om mottagande av nyanlända

Utredningsförslaget

Länsstyrelsen bör träffa överenskommelser med kommuner om anvisningsbara platser för att skapa bästa möjliga förutsägbarhet för kommunerna. Samtidigt framgår i skälen till bedömningen att kommun- och länstal tas fram av Arbetsförmedlingen i samverkan med Migrationsverket och länsstyrelserna, och på så sätt kan myndigheternas samlade kunskaper tillvaratas.

Lyft upp vikten av dialogen med kommunerna

För att åstadkomma en hållbar bosättningsprocess bedömer vi att det även är viktigt att tillvarata kommunens erfarenhet och kompetens i dialog med Arbetsförmedling, Migrationsverket och länsstyrelserna vid fastställande av läns- och kommunal.

Avsnitt 5.8 Kommunersättningarna bör ses över

De faktiska ekonomiska konsekvenserna av lagförslaget har inte presenterats och är därför svåra att bedöma. Enligt förslaget föreslås en översyn av kommunersättningarna. För att lagförslaget ska ge så bra förutsättningar som möjligt för kommunerna att ta emot nyanlända vill vi poängtera vikten av att en sådan översyn verkligen görs. Vi vill lyfta fram några förslag och områden där vi ser att förändringar behövs för att lagförslaget ska bli effektivt:

1. Stöd vid etablering av bostäder

Kommuner bör få ökade stimulansbidrag för att etablera nya bostäder till målgruppen i det tempo som krävs.

2. Förläng etableringsersättningen från två år till tre år

Eftersom lagförslaget avser alla nyanlända (exklusive ensamkommande) så förväntas fler personer med behov av stöd och insatser från den kommunala verksamheten flytta in i kommunen. Andelen personer med etableringsersättning förväntas minska i förhållande till alla kommunplacerade. Kostnaderna för försörjningsstöd och övrigt stöd och serviceinsatser kommer att öka. Vi ser också att många individer som får etableringsersättning inte uppnår egen försörjning inom nuvarande tvåårsperiod. Kommunen får då gå in med försörjningsstöd efter etableringsstödsperioden. En etableringsperiod på två år är med andra ord för kort. Därför bör etableringsperioden förlängas, t ex till tre år. Detta skulle delvis kunna utjämna de ekonomiska effekterna som kommunerna kommer att ha av lagförslaget.

Ett annat förslag kopplat till denna fråga är att staten tar ett ökat ansvar för SFI-utbildning. Det tar för lång tid för den nyanlända att lära sig det svenska språket på grund av svårigheter att erbjuda SFI i den omfattning som behövs. Detta kan orsaka att etableringen inte blir framgångsrik under de två år som för närvarande gäller.

3. Öka ersättningen för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd

Tanken med ersättningsbeloppen har varit att ersätta initiala kostnader på 1-2 månader för ekonomiskt bistånd. I praktiken har det visat sig att det ofta tar ytterligare några månader för Arbetsförmedlingen att ta erforderliga beslut samt för försäkringskassan att komma igång med utbetalningen av etableringsersättningen. Detta medför ökade kostnader och ökad administration för kommunerna, och ersättningen täcker inte de initiala kostnaderna.

4. Se över stödet till grund- gymnasieskola och vuxenutbildning

Ett ökat inflöde av barn och ungdomar leder till att det blir ett ökat behov av pedagogiska resurser. Detta är viktigt att ta med i översynen av kommunersättningar.

Avsnitt 7.4 Övriga konsekvenser

En konsekvens av förslaget är att landstingen får mindre ersättning eftersom personer antas bli mottagna i kommunen snabbare och då inte genererar någon ersättning till landstingen. Detta kommer att ge oönskade effekter. Det kommer att försvåra en adekvat hälso- och sjukvård för de nyanlända. Vi befärrar att landstingen inte kommer att satsa resurser på denna målgrupp, t ex med hälsoundersökningar och vaccinationsprogram. Detta är något som vi redan idag ser brister i och det kommer leda till problem ur ett folkhälsoperspektiv. Denna fråga tycker vi behöver ses över igen.

I detta ärende har Kommunstyrelsen i Kungälv beslutat. Sektorschef Jonas Arngården har varit föredragande. Handläggningen av yttrandet har hanterats av verksamhetsutvecklare Karin Jämting och Eva Regnéll.